

PROGNOSGRUPPENS STUDIERESA TILL KÖPENHAMN 22 MAJ 2018

KSP:s prognosgrupp

Deltagare på resan

Karin Althoff (Västra Götalandsregionen), Peter Wikman (Botkyrka), Karl McShane (Malmö), Susanne Eriksson (Kalmar), Lutz Ewert (Göteborg), Lo Mildh (SCB), Charlotte Lundberg (Norrköping), Peter Karlin (Helsingborg) och Andreas Zeidlitz (Jönköping).

Omslagsbild

Några förväntansfulla prognosgruppsmedlemmar utanför Danmarks statistik.

Reseskildring

Charlotte Lundberg, Norrköping

Kontakt

www.ksp.se

prognos@ksp.se

KÖPENHAMN 22 MAJ 2018

Den 22 maj 2018 samlades Prognosgruppen, som är en av föreningens arbetsgrupper, för ett studiebesök i Köpenhamn.¹ Gruppen besökte under dagen Danmarks statistik och Köpenhamns kommun.

www.dst.dk

På förmiddagen besöktes Danmarks Statistik (DST) som ligger några kilometer utanför centrala Köpenhamn och delar hus med bland annat Kriminalvården. Byggnadens utseende förde tankarna till att just inhysa myndigheter, men insidan var betydligt mer välkomnande!

Väl på plats tog statistikerna Annika Klintefelt och Amy Frølander emot oss. Båda arbetar på avdelning för Befolkning och Utbildning som har knappt 30 medarbetare. Avdelningen har ansvar för befolknings- och utbildningsstatistik, men också för statistik om kriminalitet och barnomsorg. Avdelningen har även ansvaret då det genomförs val i Danmark – både för valstatistik generellt, men de har också ansvar för redovisningen av valda ledamöter.

---

¹ Om sanningen ska fram samlades prognosgruppen redan den 21 maj i Helsingborg för ett ordinarie prognosgruppsmöte. Mötet hölls sedan på en av färjorna mellan Helsingborg och Helsingör.

”Befolkningsfremskrivning 2018 for hele landet”

Annika berättade om deras arbete med befolkningsfremskrivningar. Modellen för rikspronosen var en kohortfremskrivning där man utgick från befolkningen och använde förändringsvariablerna födda, döda samt in- och utflyttningar. Den stora skillnaden mot hur vi i Sverige hanterar befolkningsuppgifterna är att i Danmark ansvarar kommunerna var och en för sin folkbokförda befolkning. Efter varje årsskifte rapporterar de in folkmängd och de befolkningsförändringar som skett under året. I prognosberäkningarna användes sedan uppgifter för de senaste fyra åren som underlag till fremskrivningen kommande år.

DST har under senare år genomfört en utvärdering av främst indata i modellen och har gjort en del förändringar. Bland annat upptäckte man att befolkningsförändringar som skett tidigare år men inte registrerats på rätt år ”försvann” och inte rapporterades till DST. Det gällde främst utflyttningar, vilket innebar att utflyttningen från landet underskattades och i ett senare skede även utflyttningen från kommunerna.

Pressen på DST's prognosmakare...

Vi fick också under förmiddagen en liten inblick i hur fördelningen av statliga pengar till kommuner i Danmark sker. En del av utjämningsystemet är de befolkningsfremskrivningar som DST gör för samtliga kommunerna. I stället för att som i Sverige utgå från folkmängden 1 november året innan budgetår, används prognosuppgiften för den sista december budgetåret. Respektive kommun tilldelas alltså pengar efter förväntad folkmängd vilket har inneburit stora tidningsrubriker när prognosen har slagit fel och någon kommun har fått för lite pengar. Dock har det inte varit några protester från kommuner som har fått för mycket pengar... Kommunerna behöver inte betala tillbaka eventuellt överskott kopplat till demografien, men får heller ingen ytterligare ersättning om de fått för lite. Tilldelningen justeras heller inte nästkommande budgetår utifrån utfallet.

Kommunerna kan välja att göra en egen prognos och få tilldelning efter den – men måste i de fallen betala tillbaka pengar om deras prognos varit alltför positiv. I dagsläget var det två av 92 kommuner som använde sin egen prognos i utjämningsmodellen. Enligt Annika var det dock fler kommuner än dessa två kommuner som gjorde egna prognoser för sin verksamhetsplanering.

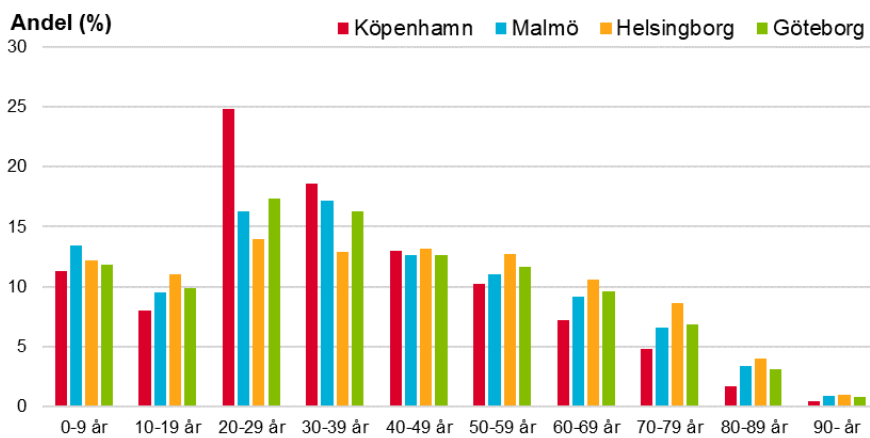
Kommunprognoserna görs på motsvarande sätt som landsprognosen. Man använder historisk data från fyra år och skriver fram folkmängden med hjälp av förändringsvariablerna. Man tar inte med någon ytterligare indata, som till exempel nybyggnationen av bostäder. DST fått viss kritik för detta, men man har inte ansett sig kunna ta hänsyn till andra indata än den historiska utvecklingen.

Mötet avslutades med lunch på översta våningen, som förutom en kantin där lunchen kostade endast 24 danska kronor, hade ett ”promenadstråk” och utsikt över köksträdgård och hönsgård belägen på ett närliggande tak.

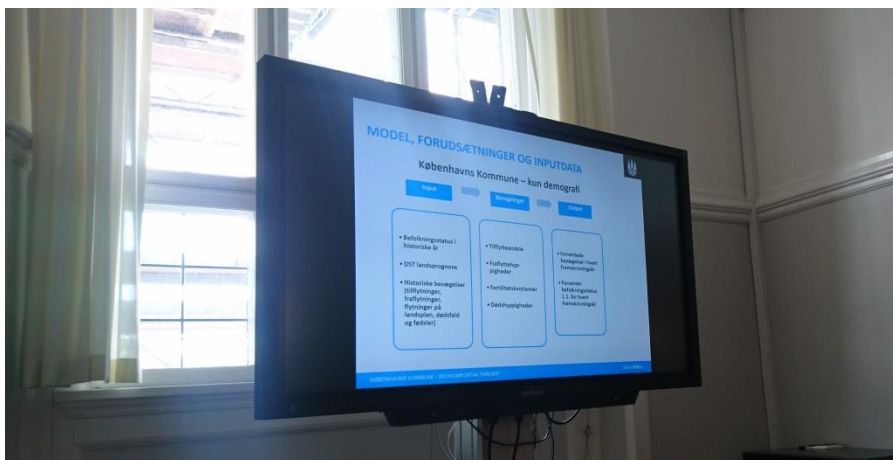
Under eftermiddagen besöktes Köpenhamns kommun där vi träffade Morten Eske Jensen. Kommunen har 616 000 invånare och ett bostadsbestånd med stor andel små lägenheter. De har en ung befolkning, vilket till del hör ihop med ett stort antal studenter. Utflyttning av familjer till kranskommunerna är stor.

Aldersfördelning för befolkningen i ett antal kommuner den 31 dec 2017 (tioårsklasser)

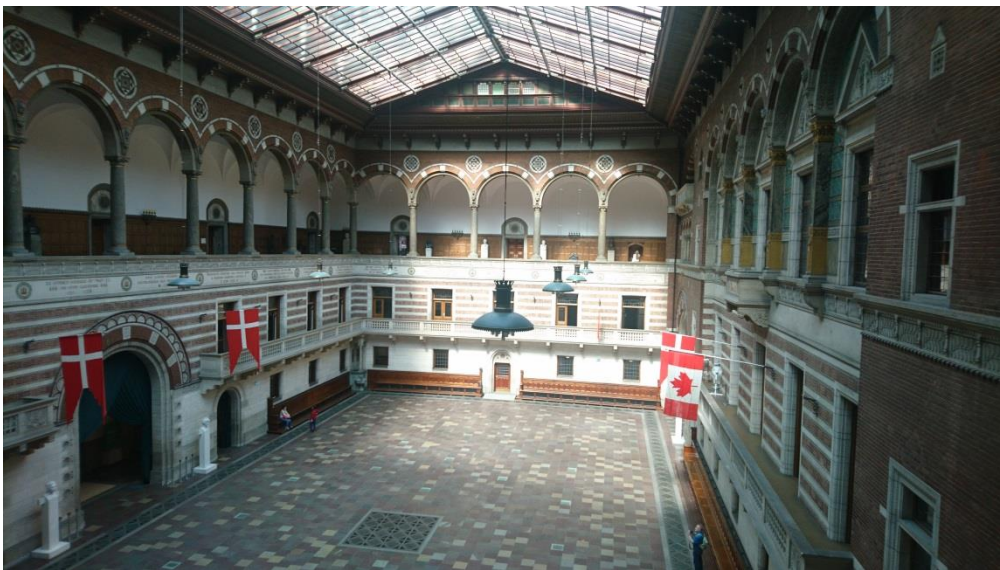
Källa: Köpenhamns kommun, Statistiska centralbyrån

Prognosen för Köpenhamns kommun totalt är en kohortframskrivning med hjälp av de fyra förändringsvariablerna. Det märktes att Morten arbetade mycket med sina antaganden i prognosen. Han uttryckte sig så att modellen måste vara **robust** – men inte vara **rigid**. Prognosen användes för planering av verksamheter. DSTs framskrivning för Köpenhamn användes alltså inte alls till detta.

I sin delområdesprognos tog Morten hänsyn till nybyggnationer och annan statistik/information som kunde tänkas påverka den framtida folkmängden. Delområdesprognosen redovisades i 32 områden som sedan var ett av underlagen i verksamhetsplaneringen. Man hade en pedagogisk utmaning i att få användarna att använda det som just planeringsunderlag och inte ett exakt mått på befolkningens storlek vid en viss tidpunkt.

Vi kände igen oss i sättet att tänka kring prognosarbetet och de utmaningar man har som ”prognosmakare”. Det blev en hel del diskussioner kring angreppssätt, antaganden och modeller.

Programvaror

Under våra diskussioner kom vi in på programvaror för att beräkna prognoser. Morten använde en programmerad modell i SAS, som tidigare användes av flera andra kommuner.

Som tidigare har nämnts gör flera kommuner egna prognoser och en programvara som används är Demografix från konsultföretaget COWI. Något som kan vara intressant att titta närmare på.